

**SARC**Strategische Adviesraad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media**Advies****Algemene Raad i.s.m. de Sectorraad
Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad
Sociaal-Cultureel Werk, de Vlaamse
Sportraad en de Sectorraad Media
19 januari 2024**

Advies over het voorontwerp van decreet tot oprichting en regeling van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag

De SARC werd op 22 december 2023 door Vlaams minister Zuhair Demir om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet tot oprichting en regeling van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag.

I. SITUERING

Dit ontwerp van decreet vloeit voort uit de beleidsnota 2019-2024 Justitie en Handhaving waar slachtoffers centraal worden gesteld in het Vlaams beleid en past binnen het engagement van de Vlaamse regering om duurzaam werk te maken van beleidsacties die zowel de fysieke, psychische als seksuele integriteit beschermen.

Met dit voorontwerp van decreet wordt een Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag opgericht. Dit meldpunt betreft een samenwerking tussen het Agentschap Justitie en Handhaving en het Vlaams Mensenrechteninstituut. De doelstelling van het meldpunt is de aanpak van grensoverschrijdend gedrag mogelijk te maken. Het meldpunt is toegankelijk voor personen met een melding over grensoverschrijdend gedrag in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest vallen.

Het meldpunt heeft een tweeledige opdracht:

De eerste en tevens kernopdracht van het meldpunt bestaat erin om meldingen van grensoverschrijdend gedrag te ontvangen en er een passend gevolg aan te verbinden.

De tweede opdracht van het meldpunt betreft het monitoren en in kaart brengen van de meldingen van grensoverschrijdend gedrag binnen de Vlaamse sectoren bij het meldpunt. Op basis hiervan kunnen aanbevelingen worden geformuleerd aan de organisaties waar het grensoverschrijdend gedrag plaatsvond. Anderzijds kunnen ook aanbevelingen naar de hele sector worden gericht, naar het beleid of zelfs over verschillende sectoren heen. Op die manier kan grensoverschrijdend gedrag ook structureel worden aangepakt.

II. ADVIES

De SARC adviseert positief bij initiatieven die de Vlaamse Regering neemt om de aanpak van grensoverschrijdend gedrag (GOG) te optimaliseren. Dit is inderdaad een belangrijk maatschappelijk thema en de raad vindt het initiatief om een centraal meldpunt op te richten waar slachtoffers terecht kunnen voor begeleiding en dat ook richting de Vlaamse overheid beleidsadviezen kan verstrekken op zich een positief signaal dat het belang van een aanpak van dit maatschappelijk probleem onderstrept.

Erkenning bestaande initiatieven en kanalen

De SARC wil benadrukken dat er reeds verschillende initiatieven zijn binnen de CJSM-sectoren die inzetten op dezelfde problematiek, waar de raad ook al advies over heeft uitgebracht¹. De structurele en laagdrempelige aanpak die al vroeg aanwezig was in de sportsector mag hierbij benadrukt worden. Ook in de mediasector hebben tal van spelers reeds zelf uitgebreid geïnvesteerd in een eigen werking zowel om GOG te voorkomen als meldingen in alle vertrouwen, met de nodige psychosociale ondersteuning efficiënt en krachtadig te behandelen. Het is voor de SARC dan ook belangrijk dat de Vlaamse overheid de waarde en de credibiliteit van deze bestaande initiatieven onderstrept.

De SARC vindt het belangrijk dat er (nog) meer wordt ingezet op de bekendmaking en de toegankelijkheid van de bestaande kanalen. De nota aan de Vlaamse regering geeft dit zelf aan. Een Vlaams meldpunt kan een meerwaarde zijn, maar het is belangrijk dat dit nieuwe Vlaamse meldpunt laagdrempelig en breed gekend is. Het moet altijd duidelijk zijn waar melders/slachtoffers terecht kunnen met welk probleem.

Complementariteit en afstemming

In eerdere adviezen van de SARC wordt tevens benadrukt dat afstemming tussen sectorspecifieke en breder opererende initiatieven die inzetten op grensoverschrijdend gedrag belangrijk is, en dat sectorspecifiek beleid m.b.t. dit onderwerp deel uitmaakt van en ingebed moet zijn in een breder en algemeen beleid in Vlaanderen². Gevallen van grensoverschrijdend gedrag beperken zich namelijk vaak niet in zijn geheel binnen één specifieke sector.

De SARC stelt vast dat het algemeen meldpunt een melder kan doorverwijzen naar de sectorspecifieke meldpunten en/of na toestemming het dossier rechtstreeks kan doorgeven aan het sectorspecifieke meldpunt. De SARC stelt de vraag of dit ook andersom het geval kan zijn. De raad pleit met andere woorden voor een tweerichtingsverkeer tussen het meldpunt en de andere organisaties.

¹ O.a. Sectorraad Media - 25 maart 2022. *Advies bij het Actieplan tegen grensoverschrijdend gedrag in de Vlaamse mediasector.* https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2022-03/20220325_advies_grensoverschrijdendgedrag_mediasector.pdf

Vlaamse Sportraad – 7 februari 2019. *Advies bij de wijziging van het uitvoeringsbesluit bij het decreet georganiseerde sportsector, inzake het integriteitsbeleid van de sportfederaties.* https://www.vlaanderen.be/sarc/system/files/import20190207_Advies_integriteitsbeleid_sportfederaties.pdf

² Vlaamse Sportraad - 10 oktober 2023. *Advies over het voorontwerp van decreet veilig sportklimaat.* https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2023-10/20231012_advies_decreet_veilig_sportklimaat.pdf

Advies over het voorontwerp van decreet tot oprichting en regeling van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag

Het Vlaams Meldpunt moet volgens de raad in bredere zin ondersteunend kunnen werken voor de sectorspecifieke meldpunten, door bv. de expertise van een medewerker van het Vlaams Meldpunt in te zetten voor dossiers van deze sectorspecifieke meldpunten. Deze medewerker kan fungeren als aanspreekpunt voor de onderscheiden sectoren.

De SARC vindt het belangrijk dat er voldoende duidelijkheid heerst over de rol en de rangorde van de verschillende niveaus. Daarnaast dient er gewaakt te worden over de verenigbaarheden van de diverse (al dan niet via andere wetgeving geregelde) procedures en dat het bestaan van verschillende meldpunten en procedures geen aanleiding geven tot inefficiënties, overlappingsen, tegenstrijdigheden of (bijkomende) onduidelijkheden creëert. De SARC vraagt dan ook dat dit nader juridisch wordt bekeken met name voor die spelers/sectoren waar er reeds meldpunten bestaan.

Ofschoon met name de memorie bij het decreet de complementariteit van het meldpunt ten opzichte van bestaande meldpunten/procedures benadrukt, is dit in het decreet niet als dusdanig omschreven en is het dan ook onduidelijk wat dit concreet impliceert. Het is ook niet duidelijk hoe de verschillende meldpunten dit van elkaar kunnen weten, aangezien zij (vaak op basis van andere wetgeving) tot vertrouwelijke behandeling van de door hen ontvangen meldingen verplicht zijn.

Heldere procedures

De memorie lijkt aan te geven dat bij een lopende procedure, het meldpunt haar rol zal beperken tot een opvolging van de lopende procedure, maar het is onduidelijk in hoeverre indien een procedure op sector of bedrijfsniveau is afgesloten, de melder nogmaals een procedure kan initiëren bij het Vlaams Meldpunt en hoe het Vlaams Meldpunt hiermee om zal gaan (als een soort beroepsinstantie? een inhoudelijke of formele beoordeling?). En wat bijvoorbeeld met dadingen die werden gesloten (vaak met een vertrouwelijkheidsverplichting)? Het is belangrijk dat dit wordt opgehelderd en de credibiliteit van de bestaande meldpunten op sectoraal en bedrijfsniveau wordt bevestigd.

Vertrouwelijkheid

Een van de pijlers van een goede vertrouwenswerking is ook dat de vertrouwelijkheid van het dossier en het beroepsgeheim van de vertrouwenspersonen en preventieadviseurs absoluut wordt gegarandeerd. Het huidige ontwerp geeft het meldpunt evenwel de bevoegdheid om zaken op te vragen bij instanties en vertrouwenspersonen en hen daarbij te ontslaan van hun beroepsgeheim (artikel 8). Daarnaast voorziet het ontwerp de mogelijkheid voor medewerkers van een bedrijf/entiteit (ook zij die gebonden zijn door een beroepsgeheim) om een dossier te melden aan het meldpunt (artikel 17). Beide artikelen vindt de SARC problematisch. Zelfs in het kader van een strafrechtelijke onderzoek wordt het beroepsgeheim van de vertrouwenspersonen en preventieadviseurs met reden volledig gerespecteerd. Zonder absolute garanties op vertrouwelijkheid zullen individuen geen meldingen meer doen bij het vertrouwensnetwerk en wordt net de drempel om meldingen te doen nodeloos verhoogd. En zullen ook derde partijen niet geneigd zijn om verklaringen af te leggen in een dossier. Het is ook niet omdat één melder de stap zet richting het meldpunt, dat andere betrokken partijen wensen af te zien van de vertrouwelijkheid van hun verklaringen.

Rapportering, monitoring en advisering

De SARC vindt het positief dat het monitoren en in kaart brengen van de meldingen van grensoverschrijdend gedrag binnen de Vlaamse sectoren als duidelijke opdracht wordt omschreven en wil het belang van kwalitatieve monitoring nogmaals benadrukken. Hierbij is opnieuw afstemming tussen het Vlaams Meldpunt en de interne meldpunten belangrijk.

Ofschoon het zeer interessant is om inzichten over verschillende sectoren, ondernemingen en instanties te bundelen en hieruit adviezen op te maken, blijft er eveneens onduidelijkheid over de rapporteringsverplichting die dit met zich mee zal brengen. Ook daarover is enige verduidelijking gewenst.

Namens de Algemene Raad,
Annick Schramme, algemeen voorzitter
Bart Dierick, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Laura Van Wijnsberghe, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Namens de Vlaamse Sportraad,
Astrid Vervaet, voorzitter
Marc Vlogaert, ondervoorzitter
Maarten Koolen, secretaris

Namens de Sectorraad Media,
Simon Delaere, voorzitter
Tom Evens, ondervoorzitter
Valerie Ansoms, secretaris